



## Az ECO-COMPASS jó gyakorlati példák elektronikus gyűjteménye

**Program: ERASMUS+**

**KA210-ADU – Kisléptékű partnerség a felnőttképzésben**

**Űrlap-azonosító: KA210-ADU-813F065C**

**Projektszám: 2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280**

**Inovatívne budovanie ekologického povedomia a kultúry rozvíjaním environmentálnych zručností a formovaním postojov občanov s mentálnym postihnutím**

**Az ökológiai tudatosság és kultúra innovatív kialakítása az értelmi fogyatékkal élő állampolgárok környezeti készségeinek fejlesztése és attitűdjeinek formálása által**



*Az ECO-COMPASS Jó Gyakorlati Példák Elektronikus Gyűjteménye*

Ezt a kiadványt az "Inovatívne budovanie ekologického povedomia a kultúry rozvíjaním environmentálnych zručností a formovaním postojov občanov s mentálnym postihnutím" („Az ökológiai tudatosság és kultúra innovatív kialakítása az értelmi fogyatékkal élő állampolgárok környezeti készségeinek fejlesztése és attitűdjeinek formálása által”) Erasmus+ KA2 2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280 – ECO-COMPASS keretében a partnerek konzorciuma hagyta jóvá.

A projekt fő célkitűzése, hogy a nemzetközi tapasztalatokon alapuló oktatás során fejlessze az értelmi fogyatékkal élő emberek környezeti készségeit és kompetenciáit, környezeti attitűdjeik és felelősségeik nevelés általi kialakításával támogassa az értelmi fogyatékkal élő emberek társadalmi beilleszkedését és élethosszig tartó tanulását. A projekt kifejezetten a résztvevő szervezetek nemzetközi együttműködésének támogatására és fejlesztésére, valamint a szervezetek partnerségi hálózatának erősítésére és professzionalizálásának kialakítására és erősítésére összpontosít.

Az ECO-COMPASS Jó Gyakorlati Példák Elektronikus Gyűjteménye lehetővé teszi a környezeti nevelés területén működő tapasztalatok kicserélését, a bevált gyakorlati példák azonosítását, valamint azoknak a leginkább sikeres oktatási módszereknek és formáknak, és a fenntartható élethez szükséges legfontosabb ökológiai készségeknek a meghatározását, amelyek az értelmi fogyatékkal élő emberek számára megfelelőek. Az ECO-COMPASS jó gyakorlati példák a környezeti nevelésre és figyelemfelhívásra összpontosítanak, különös hangsúlyt fektetve az értelmi fogyatékkal élő állampolgárokra.



Koordinálta: Spoluprácou pre lepšiu budúcnosť - Veľký Meder, szerkesztette az ECO-COMPASS konzorcium  
2023. szeptember

2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280

Az Európai Bizottság ezen kiadvány elkészítéséhez nyújtott támogatása nem jelenti azt, hogy az egyetért annak tartalmával, amely csak a szerzők nézeteit tükrözi, és a Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglalt információk bárminemű felhasználásáért



Az Európai Unió  
társfinanszírozásával

# TARTALOMJEGYZÉK

## Szlovákia

1. Dunai Értékek
2. Oktatás határok nélkül – A fogyatékkal élő fiatalok környezeti nevelése
3. Enviróza/Envirosis
4. Különböző tevékenységek általi környezeti nevelés
5. Ismerjük meg a minket körülvevő erdők értékeit!
6. A hulladék szétválogatásától az újrahasznosításig
7. A szlovák Dropie Környezetvédelmi Ügynökség Környezeti Nevelési Képzőközpontjának programjai, oktatása és nevelése

## Magyarország

1. Kerettanterv készségfejlesztő iskolák számára
2. Erdőpedagógia projekt
3. Öko-iskola
4. Lélekfarmer élmény

## Románia

1. Az érzékek zöld utazása
2. Erdei Iskola – Az Erdő lakói
3. Biodinamikus Farm
4. Biokertészet - Három Galamb Egyesület



Szlovákia

## Dunai Értékek

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Dunai Értékek – Módszertani Kézikönyv az Általános Iskolák Első Szakaszához (Hodnoty Dunaja)

**Megvalósító/Szervezet:** Szlovák Környezetvédelmi Ügynökség, Tájékoztató, környezeti nevelési és képzési központ

**Partnerek:** Klebelsberg Intézményfenntartó Központ XXIII. tankerületi Iskola, Magyarország és Nemzeti Környezetügyi Intézet, Magyarország

**Célcsoportok:** általános iskolai tanulók és diákok

**Weboldal:** <https://www.sazp.sk/>

### 1. A nevelés, képzés leírása

A nevelés célja, hogy átadják a Duna folyó értékeit - amely nyugatról keletre folyik végig Európán - a jövő nemzedékeinek. A módszertani kézikönyv formájában megvalósuló oktatás 5 fő témát tartalmaz: történelem, kultúra, környezet, természetvédelem és vízgazdálkodás. A nevelés rész (módszertani kézikönyv) 21 munkalap, amelyet a tanárok a természettudomány és a honismeret, illetve a környezeti nevelés tantárgyak keretében használhatnak. A nevelési részben olyan ötletek is helyet kaptak, amelyek iskolai kirándulások, klubtevékenységek vagy szabadtéri foglalkozások során is használhatók. A módszertani kézikönyv főszereplője "Dunajko", amely végigkíséri a módszertani kézikönyvet, és a tanulóknak őt kell segíteniük a feladatok és a kérdések megoldása során.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A fiataloknak a dunai-térség és a Duna folyót övező közös terület iránti felelősségének növelése. A Dunát övező térség történelmi és kulturális örökségének, történeteinek és történelmének elismerése és védelme, Rozs-sziget – Aranykert története és történelme, pozitív kapcsolat kialakítása a környezettel és környezeti értékek megteremtése.

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

A természettudomány és honismeret, valamint a környezetismeret órák részeként egész évben jelen vannak az általános iskolákban. (15 perc - 45 perc közötti időkeret, félnapos, de vannak egésznapos tevékenységek is).

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

Általános iskolai tanulók, általános iskolai tanárok, általános iskolák, oktatási szervezetek és kulturális intézmények.

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

Az általános iskolai osztályokban tanulói létszámának megfelelően kb. 30 tanuló

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

A tartalom 5 fő témára oszlik:

1. Történelem
2. Kultúra
3. Környezet
4. Természetvédelem
5. Vízgazdálkodás

Az egyes témákhoz az alábbi tevékenységek kapcsolódnak:

- **Mint** – Beszélgetés Duna környékén talált római érmék felfedezéséről egy gyakorlati feladattal, amely egy kapocs jövő generációi számára
- **A Pridunajsko mikrorégió települései** – megismerkedés a mikrorégió településeivel, beleértve a régiónak a munkalapok során való első említéseit is
- **A Pridunajsko mikrorégió látnivalói** - ismerkedés a mikrorégió történelmi-kulturális és technikai látnivalóival
- **Népi építészet** - a népi építészet egyes példáinak megbeszélése - őseink hagyományos házai
- **Tündérmese** - a Duna körüli területhez és a Rozs-sziget, Aranykert lakóinak szerencséjéhez kapcsolódó történetek elmesélése.
- **Titokzatos táj** – ismerkedés a Duna vidékének környezetével feladatlapok segítségével
- **Születési bizonyítványok** – az embernek a környezetre gyakorolt hatása, környezetet fenyegető veszélyek (hulladék, kidőlt fák, utak és épületek építése), környezet kialakítása és védelme
- **Séta a tónál** – a vizivilág állatai, mi az, ami fontos számukra, mi az, ami gátolja, akadályozza őket
- **Fűzfa, fűzfa, ki benned él** – ismerkedés a fűzfával, amely a tóparti, folyóparti és patakparti tájak jellegzetessége. A metszés fontossága, fűzfa-vessző beszerzése kosárfonáshoz és tűzifának. A fűzfa odva pedig sok állatnak ad menedéket és otthont.
- **Dunai utazás Európa-szerte** – olvasmány a Duna folyóról, amely Európa csaknem felén átfolyik és 70 millió, különböző kultúrájú embert köt össze.
- **Duna kvíz** – A helyes állításpárok keresése közben a tanulók vidám és tanulságos "Duna" történetekkel és eseményekkel ismerkednek meg.
- **Mi változott 150 év alatt** – virtuális kutatás az országban tettenérhető különbségekkel kapcsolatban, összevetve a 150 éves térképeket a jelenlegi állapottal - légifotók, amelyek terepen végzett kutatással kiegészíthetők.
- **Színezd magad, térkép!** – repülésfotográfiai térképek értelmezésére, valamint való képesség támogatása, annak a helynek a meghatározása, ahol emberi beavatkozás történt, és azé a helyé, ahol az illető még nem járt.
- **Vízkörforgás a természetben** – A tanulók készségeinek fejlesztése a természetben a víz körforgásával kapcsolatos kirakósformátumok segítségével
- **Duna-szerűen kanyargó betűk és számok** – a tanulók önálló munkájának támogatása. A Dunakanyar betűkben és számokban – segédlet a tanulók önálló munkavégzéséhez. A Duna érdekes és értékes látnivalókat formál, különösen ott, ahol a Duna folyása/medre ívben eltér az egyenestől. Részekre bontva és titkait megfejtve felfedheti előttünk szépségét.
- **A Duna folyói** – A Duna folyóágaival kapcsolatos teszt munkalapok segítségével, valamint azt követően a helyes válaszok megbeszélése.
- **Természetvédelem** – A tanulók készségeinek rajzolás általi fejlesztése, az emberi beavatkozások titkának megbeszélése a munkalapok segítségével, a bennünket körülvevő környezet megváltoztatása és a természetvédelem fontossága.
- **Nagyméretű védett területek** – ismerkedés Szlovákiában a 9 nemzeti parkkal és a 14 tájvédelmi körzettel megbeszélés, csoportmunka és munkalapok formájában.
- **Vízkérdések** – közös megbeszélés munkalapok és az internet segítségével a víz fontosságáról. A cél az, hogy helyesen határozzák meg, igaz-e megállapítás, vagy úgy javítsák ki azt, hogy igaz legyen.

- **Megváltoztatott betűk** – A vízzel kapcsolatos ismeretek elmélyítése, amely a földi élet alapfeltétele.
- **Bio játékok** – olyan egész napos tevékenységek tartoznak ide, mint a Bio War [Bio Háború], Swamp [Mocsár], My Tree [Az Én Fám], Great Search [A Nagy Keresés], Recognition [Felismerés], Ball Game [Labdajáték], Labyrinth [Labirintus] és a Nature Painting [Természetfestés].
- **Múzeumi oktatási program a szabadtéri múzeumban** – a szabadtéri múzeum meglátogatása előtt ajánlott áttanulmányozni a szabadtéri múzeummal kapcsolatos információkat.

Az egyes tevékenységekhez kapcsolódó munkalapokat azzal a céllal dolgozzák ki, hogy fejlesszék a tanulók környezeti készségeit és értékeit.

### 7. Használt módszerek

Motivációs beszélgetés, motivációs interjú, a motiváció, mint probléma, magyarázat, előadás, megfigyelés, tárgyakkal végzett manipuláció, rajzolás, kvíz, terepen végzett tevékenység, megbeszélés, egyéni munka, csoportmunka

### 8. Használt eszközök

Feladatlapok, a Pridunajsko mikrorégió térképe, fényképek, képek állatokról és növényekről, színes zsírkréták, internet, vaktérképek, toll, ceruza, olló, számológép, képes atlaszok a növény,- és állatfajok meghatározásához, titok, színes, öntapadós papírok, sál, takarók, különböző anyagokból készült tárgyak, labda

### 9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban

A nevelési tevékenység (módszertani kézikönyv és munkalapok) használata minden általános iskolában javasolt. A didaktikai anyag inspiráló forrás lehet a tanárok számára a tanulókkal való munkavégzés során, amikor a Duna értékeit adják át a jövő nemzedékeinek.

*Forrás:*

Partnerstvo Programu cezhraničnej spolupráce Maďarsko - Slovenská republika 2007-2013. (2013). *Hodnoty Dunaja, Metodická príručka pre prvý stupeň základných škôl*. Bratislava, SK: Slovenská agentúra životného prostredia Centrum tvorby krajiny, environmentálnej výchovy a vzdelávania, v spoluprácu Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, XXIII. School District a Nationale Institute for Environment – Múzeum Dunaja

## Nevelés határok nélkül – Környezeti nevelés fogyatékkal élő fiataloknak

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Környezeti nevelés fogyatékkal élő fiataloknak – Nevelés határok nélkül I. és II. – Kézikönyv fogyatékkal élő fiataloknak és Kézikönyv fogyatékkal élő fiatalokkal dolgozó tanároknak

**Megvalósító/Szervezet:** Szlovák Környezetvédelmi Ügynökség

**Célcsoport:** fogyatékkal élő fiatalok, környezeti neveléssel foglalkozó központok munkavállalói, a pedagógustársadalom, amely az ép és a fogyatékkal élő fiatalok számos különböző, vegyes célcsoportjával foglalkozik

**Weboldal:** <https://www.sazp.sk/>

### 1. A nevelés leírása

A kézikönyveket egy nemzetközi projekt részeként dolgozták ki, amelynek célja, hogy javítsa a fogyatékkal élő fiatalok környezeti nevelésen belüli fenntartható fejlődéshez való hozzáférését. Az I. Kézikönyv a különböző tevékenységek részletes leírását tartalmazza az alábbi témákra összpontosítva:: rétek, környezet, hulladék, fák, biodiverzitás és fenntartható fejlődés. Az egyes tevékenységek végén tippet és javaslatot találunk arra vonatkozóan, hogyan lehet a tevékenységet egy adott fogyatékosághoz igazítani. A kézikönyv az egyéni tevékenységeknek egy tematikus linkgyűjteményét is tartalmazza. A II. Kézikönyv pedig arról ad tájékoztatást, hogy hogyan kell dolgozni a fogyatékkal élő fiatalokkal. A különböző típusú fogyatékosággal élő fiatalok környezeti nevelésének módszereinek leírását tartalmazza.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A nevelés céljai konkrétan:

- Növelje a fogyatékkal élő fiatalok fenntartható fejlődést szolgáló hatékony oktatáshoz való hozzáférését és javítsa azok hagyományos iskolákba való beilleszkedését
- Fejlessze a környezeti nevelési központokban dolgozó tanárok képességét annak érdekében hogy tudjanak fogyatékkal élő fiatalokkal dolgozni!
- Hívja fel a figyelmet a fogyatékkal élőkre és értse meg őket abban a tekintetben, hogy ők is aktív és teljesértékű állampolgárok lehetnek!

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

A kézikönyvben említett egyéni feladatok hossza. A tevékenységek 20 perctől a feladat természetétől függően akár 5 órán át is eltarthatnak.

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

Fogyatékkal élő fiatalok, ép fiatalok, a tágabb értelemben vett pedagógiai közönség, amely ép, vegyes és fogyatékkal élő fiatalok különböző célcsoportjaival dolgozik.

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

Minden tevékenységnél szerepel az ajánlott tanulói létszám. A tanulók ajánlott létszáma a tevékenység természetétől függően 2 és 30 között mozog.



## 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

A fogyatékkal élő fiatalok gyakran nehezen jutnak hozzá a hatékony környezeti neveléshez, nem a testi fogyatékoságuk miatt, hanem kifejezetten azért, mert a tanulási környezet nem úgy van kialakítva és irányítva, hogy az lehetővé tegye számukra, hogy normális szerepet tölthessenek be a társadalomban. Ez a programkézikönyv abban segíti majd a fogyatékkal élő fiatalokat, hogy felfedezzék saját környezetüket.

A kézikönyv olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek a tanteremben és a terepen is sikeresen alkalmazhatók, és támogatni fogják a fiatalokat - épeket és fogyatékkal élőket - abban, hogy felfedezzék a körülöttük lévő környezetet, és feltárják, hogyan válhatnak jobb állampolgárokká. A tevékenységeket a környezeti nevelési központok munkatársai használhatják, de bárki más is, aki szeretné terelgetni a fiatalokat a minket körülvevő környezet felfedezése során. A bemutatott programok az egyes partnerországokban működő kulturális környezetet és a környezeti nevelés hagyományait tükrözik.

A tevékenységeket hat programra bontják az alábbi témák szerint. Minden egyes témához egy piktogramot társítanak:

- **Fák** - Válaszd ki a fát, Faültetés, Hasonlóságok és különbségek, Fahoroszkóp, A háztartás hatása a fákra, Ismerd meg a fákat, Fapollen-megfigyelés, Védjük meg az idős fákat, Egy fa az nem csak egy fa, Miért vannak fák? Az érzékek használata (Megismerem a fát)
- **Rétek** – Mi a rét?, Diverzitás egy réten, Mikrotúra egy füves dzsungelben, Hangtérkép, Színpaletták, Okos út, Hálózatépítés, Levegőgyár, Nyílt, nyitott terek, Képek
- **Biodiverzitás** – Öko-ösvény kutatás, , Téglaalapon élő világ, Színpaletta, Rovarcsapda, Egy mókus nyomában, Tájékozódás a szűk környezetben, Természeti képek, Tárgyak felismerése érintéssel, Állati érzékek (denevér és molylepke), Energiajáték, Tó, Adaptációk, Az alkalmazkodás természete, avagy "A nap tartalomkészítője"
- **Környezet** – A Víz Világnapja, Zajsztintmérés, Változások, Időjárás-megfigyelés, Vízmegfigyelés, Csónakok és tutajok
- **Fenntartható fejlődés** – Veszélyes helyek az iskolánk körül, Tapintható térkép készítése, Cserekereskedelem természeti erőforrásokkal, Ünnepeink, Dioráma (háromdimenziós, a valóság benyomását keltő kép), Földi erőforrások, Öko-audit
- **Hulladék** - Hulladékból művészet, Ki vagyok én? Mi a hulladék?, Találd meg a legjobb / legrosszabb terméket, Mi a helyzet a hulladékkal?, Túlélőcsomag, Készíts ajándékot!, Találd ki, hogy mi vagyok és hova tartozom!, Válogasd szét a hulladékot!, Találd fel a hirdetést!, Egy üveg története, Kereskedelem, Hulladék

## 7. Használt módszerek

- monológikus: leírás, magyarázat, elbeszélés, előadás, értelmezés
- dialógikus: interjú, megbeszélés
- a könyvekkel, szöveggel való munkavégzés módszerei
- tárgyak és jelenségek megfigyelése,
- tárgyak, modellek, kísérletek, tevékenységek bemutatása,
- mozgási és munkakészségek oktatása,
- munkatevékenységek szabadtéri környezetben
- grafikai és szépművészeti tevékenységek
- beszámoló és vita,
- a tanulók egyéni munkája,

- iskola és kutatás
- interaktív feladatok szabadtéri környezetben

## **8. Használt eszközök**

Papír, zsírkréták, kis fatáblák, különféle fajta fák, ágdarabok, levelek és gyümölcsök, kötél, flipchart, természeti erőforrásokat, azok értékét és árát bemutató kártáyák, olló, ragasztó, ceruzák, különböző textúrájú anyagok , különféle termékek – gombok, írólap, íróeszközök, nagyító, távcső, jelölőfilcek, homok, makk, kavics, gesztenyék, héj, kövek, szőrmedarabok, munkalapok, számológép, mérőeszköz, kisbot, leveleket formázó botok, mikroszkóp, preparálótű, laboratóriumi csúszda, pollen, literes gyümölcsle dobozok.

## **9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban**

Minden program számos olyan tevékenységből áll, amelyek az említett sorrendben használhatók fel az adott téma feltárására. Minden tevékenység az említett témát próbálja bemutatni a tanulónak és a tanárnak. A tevékenységek a természeti környezetet és az emberi környezetet is összekapcsolják. A feladatok segítenek nekünk abban, hogy ráébredjünk, hogy mi, emberek vagyunk a környezetvédelem tényleges problémája jelenleg és a jövőben is. Minden tevékenység hasonló formátumban készül el, és általános tanácsokat, valamint egy konkrét tevékenységhez kapcsolódó eljárásokat tartalmaz.

Az egyes tevékenységek végén tippeket és javaslatokat talál azzal kapcsolatban, hogy hogyan szabjon egy tevékenységet egy bizonyos fogyatékosra.

Az egyéni tevékenységek egymáshoz is kapcsolódnak. A Tevékenységek tematikus összekapcsolása című táblázat segít eligazodni az egyes tevékenységek témában és tájékoztatást nyújt a tevékenységek közötti kapcsolatokról, s megkönnyíti azok keresését.

### *Forrás:*

Bognárová, S., Kosková, K., Šimonovičová, J. Vicenová, E. (2005). *Environmentálna výchova pre postihnutú mládež. Vzdelávanie bez bariér I. Manuál environmentálnych programov pre postihnutú mládež*. Bratislava, SK: Slovenská agentúra životného prostredia

## Enviróza/Envirózis

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** „Enviróza“/Envirózis

**Megvalósító/Szervezet:** A Szlovák Környezetvédelmi Ügynökség Banská Bystrica, általános és középiskolák

**Célcsoport:** általános és középiskolai diákok, tanulók és tanárok

**Weboldal:** <https://www.enviroza.sk/>

### 1. A nevelés, képzés leírása

Az Enviróza/Envirosis iskolaprogram egy olyan játék, amely egy szabadtéri játék és a [www.enviroza.sk](http://www.enviroza.sk) weboldal segítségével járul hozzá a környezetvédelmi terhek problémájának megoldásához. Használata ajánlott általános és középiskolai diákok, tanulók és tanárok számára. A játék fő célkitűzése, hogy terjessze az információkat, valamint, hogy felhívja a fiatalok figyelmét a környezetvédelmi terhekre.

A játék során a résztvevők megfigyelik a természetet, amelynek alapján információkat szereznek a környezeti terhekről, valamint a környezetük állapotáról. A játék három lépésben zajlik: a játék során a játékosok környezeti terheket **keresnek** és **határoznak meg**, adataikat közzéteszik online és pontokat gyűjtenek, azaz **pontokat szereznek**. A tevékenységek során nagyon fontos, hogy fejlesszék tájékozódási készségeiket a térképpel és a navigációval való munkavégzési képességüket. A tanulók ugyanakkor megtanulják az információs és kommunikációs technológiák használatát. A játékok a csapatmunkát, a kritikus gondolkodást és azt is támogatják, hogy a résztvevők kifejezzék véleményüket.

Az Enviróza/Envirosis iskolaprogram megfelelő eszköz a tanárok számára a környezeti nevelés tapasztalati tanítására és arra, hogy a különböző tantárgyak keretében (matematika, informatika, biológia, kémia, földrajz, szlovák nyelv, szépművészeti nevelés) tájékoztatást adjanak a környezeti terhekről.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A program fő nevelési célkitűzése, hogy elterjessze a környezeti terhekkel kapcsolatos információkat a fiatalok körében. A környezeti terhek lehetséges kockázataira és hatásaira való figyelemfelhívás fontos lépés a probléma megoldásában, valamint hatékony megelőző intézkedés.

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

2013 óta, amikor az Enviróza/Envirosis játék elindult, a játék egyéni fordulói mindig szeptemberben kezdődnek és az adott tanév júniusában fejeződnek be. A következő forduló pedig a következő tanév szeptemberében kezdődik. A játékot folyamatosan játsszák mindaddig amíg azt a szervező – a Szlovák Környezetvédelmi Ügynökség (SEA) – hivatalosan be nem szünteti.

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

Az általános és középiskolák másodikos diákjai, tanulói és tanárai

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

Az egy iskolából jött játékosok egy csapatot alkotnak, amelyet egy online regisztrációs űrlap segítségével rögzítenek, és amelyet kizárólag az adott iskola tanára vezet. A játékosok létszámának nincs kötött korlátja. A csoport különböző életkorú diákokból vagy tanulókból tevődhet össze.

## 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

A környezeti terhek problémájának megoldásában a legfontosabb lépések a következők:

1. Szerezzen átfogó és jó minőségű információkat azokról a helyszínekről, amelyek terhelik a környezetet!
2. Dolgozza fel és hasznosítsa a megszerzett információkat annak érdekében, hogy meg lehessen tenni a szükséges intézkedéseket!
3. Disszeminálja a környezeti terhek lehetséges kockázatairól és hatásairól szóló információkat annak érdekében, hogy megakadályozza a további környezetkárosítást!

Az Enviróza/Envirósis program lépései tehát a következők:

**Keresés** - A diákok és a tanulók a megjelenített táblázatban az egyes régiókban a játékban szereplő környezeti terheket tartalmazó listából választhatják ki a környezeti terhet. A terhek tovább szűrhetők/rendezhetők és kiválaszthatók: helyszín, jelleg, típus vagy pontérték szerint. A környezeti terhek a következő témákat érintik: hulladéklerakó, trágyadomb, üzemanyag töltőállomás, ipar és ásványi nyersanyagok kitermelése. A környezeti terheket térkép, vagy GPS navigáció segítségével találhatják meg. A fentiekén kívül olyan terheket is kereshetnek, amelyek nem szerepelnek a listán, és megfelelnek a meghatározott kritériumoknak.

**Meghatározás** - A diákok és a tanulók közvetlenül a terepen veszik észre, amikor környezeti teherre bukkannak. A helyszínen kitöltenek egy kinyomtatott azonosító űrlapot, és különböző szögekből és távolságokból több fényképet készítenek, hogy fényképes dokumentációt kapjanak a terhelésről.

**Pontszám és Információk** Az egyes azonosított és online közzétett terhekért pontokat kaphatnak, amelyeket a táblázatban sorolnak fel. Az egyes terhek pontértékét egységes pontozási rendszer alapján határozzák meg.

A program keretében a következő versenyeket is megrendezik:

**FOTÓTERHELÉS** - a legjobb fotóért zajló verseny, nyilvános online szavazás alapján

**INFOŠKA** - a legjobb tájékoztatási tevékenységért zajló verseny

**SCI-FI** - a legjobb tudományos-fantasztikus történetért zajló verseny

A tanár rendelkezésére áll egy módszertani kézikönyv, az iskoláknak szóló munkalapok, valamint egy webportál. A munkalapok 50 tevékenységet tartalmaznak a diákok és a tanulók számára, amelyek 5 témára oszlanak:

- Környezeti terhek
- Környezeti terhek típusai
- Víz
- Talaj és sziklás környezet
- Emberi egészség

## 7. Használt módszerek

A játék teret ad az iskolán kívüli tapasztalati tanulásnak és különböző tanítások megvalósításának:

**módszerek** – probléma és projekt tanítás, írásbeli munkák, vagy szöveggel való munkavégzés kiadása, gyakorlati tanítás, tudományos és kutatási módszerek, valamint

**formák**- IKT használata, csoportos tanítás, turistautak vagy kirándulások szervezése.

## 8. Használt eszközök

A fő motivációs és interaktív tanulási eszköz maga a játék webportálja.

Egyéb eszközök:

- Módszertani kézikönyv
- Általános és középiskoláknak szóló munkalapok
- Tájékoztató füzet - alapvető információkat nyújt az iskolai játékról.

## 9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban

Minden játékkör végén a játékosok csoportjainak sorrendjét a az általuk elért összes pontszám alapján értékelik. A legmagasabb pontszámot elérő játékosokból álló csoportokat a Szlovák Köztársaság Környezetvédelmi Minisztériumának közvetítésével évente díjazzák.

Az egyes iskolák ugyanakkor az Enviróza/Envirosis iskolai játékban való aktív részvételük által a szlovákiai környezeti terhek problémájának megoldásában is szerepet vállalnak. Ugyanakkor a hatályos jogszabályokkal és stratégiai dokumentumokkal összhangban segítik az eljárást, amelynek célja a környezeti terhek felszámolása, illetve ártalmatlanítása, valamint negatív hatásaik fokozatos megszüntetése.

A diákok és a tanulók különösen az alábbi kompetenciákat fejlesztik és szilárdítják meg a gyakorlatban: a természet és az abban zajló folyamatok iránti érdeklődést, a környezet aktív megteremtését és védelmét, a természetről való személyes megfigyelés általi információszerzést, az emberi életet befolyásoló természeti vonatkozások megértését, a közügyek iránti aktív érdeklődést, a térképpel való munkavégzést és a terepen való tájékozódást, az informatikai és kommunikációs technológiák és eszközök használatát, a grafikonok, diagramok, táblázatok értelmezését, azt, hogy legyenek kreatívak, hogy gondolkodjanak kritikusan, valamint, hogy írásban is ki tudják fejezni a véleményüket, meg tudják valósítani önmagukat és be tudjanak mutatkozni, valamint legyenek képesek együttműködni.

*Forrás:*

Helma, J., Šimonovičová, J. (2013). *Enviróza – Metodická príručka*. Banská Bystrica, SK: Slovenská agentúra životného prostredia.

## Különböző tevékenységek általi környezeti nevelés

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Környezeti nevelés különböző tevékenységek révén

**Megvalósító/Szervezet:** Koordinátor: Általános iskola, Hlavná utca N° 5, Družstevná pri Hornáde (Szlovákia) Szerzők: Koordinátor: Általános Iskola, Hlavná utca N° 5, Družstevná pri Hornáde (Szlovákia)

Partnerek: Orava Kool, Louna-Eesti, 64101, Orava (Észtország) ISTITUTO COMPRENSIVO N. 2, ORTONA (Olaszország) CELFF-Colégio Guadalupe (Portugália) Escola Salvador Espriu, Montgat, Barcelona (Spanyolország)

**Célcsoportok:** általános iskolák tanulói

**Weboldal:** <https://zsdruzstevna.edupage.org/>

### 1. A nevelés, képzés leírása

Napjaink világában a környezethez való pozitív viszonyulás nagyon fontos. Ez a társadalmi probléma túllép a nemzeti vagy regionális határokon, lényegét tekintve sokszínű és jellegzetes vonásokkal rendelkezik, hatása páneurópai vagy globális méreteket ölt. A környezethez való negatív hozzáállás megszüntetésének és felszámolásának egyik módja a tanulók megfelelő iskolai oktatása. Jelenlegi probléma az is, hogy a környezeti nevelés gyakran hiányzik az iskolai oktatási rendszerből. Ezt a tantárgyat csak kevés iskolában tanítják. A projekt különböző környezetvédelmi jellegű tevékenységekre és munkaformákra összpontosított, és ezen belül olyan lehetőségeket dolgozott ki, amelyekkel színesíteni lehet az iskolai tanterveket vagy tananyagokat.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A nevelés célja az általános iskolai tanulók kompetenciáinak és készségeinek fejlesztése, aktivizálása a tanórák során, valamint a természet- és környezetvédelemhez való pozitív viszony kialakítása volt.

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

Az általános iskola egyéni tantárgyainak tanítása során.

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

Általános iskolai tanulók

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

20-25 tanuló (az általános iskolai osztályok tanulói létszámának megfelelően).

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

A teljes képzési program három részből áll.

#### Első rész

A képzés első részében említik, hogy hogyan használhatók a környezeti nevelésre összpontosító tanítási módszerek. Lehetőségeket, különböző kreatív megoldásokat kínálnak a környezeti nevelés témájára a többi tantárgyon belüli tanítási folyamat során, hogy a tanulók pozitívan viszonyuljanak a környezetvédelemhez.

Ezek a különböző megoldások alkalmazhatók a különféle tantárgyak, mint az angol nyelv, a matematika, a képzőművészeti nevelés, a természettudományok, a földrajz, de más tantárgyak, mint a testnevelés, vagy a zenei nevelés tanítása során is.

A projektben az iskolák közös erőfeszítései nyomán 15 leckestruktúrát (blokkot) dolgoztak ki.

A projektből példákat mutatunk be arra, hogy a természet és a környezet védelme hogyan építhető be az egyes tantárgyak angol nyelvű tanóráiba vagy a szakmai munka tanóráiba.

Tantárgy: Angol nyelv. Tematikus egység: Ember és természet. Téma: Időjárás.

Célkitűzések: A tanulók megtanulják és elmélyítik az évszakokkal és az időjárással kapcsolatos fogalmakat, szavakat. A tanár elmagyarázza a környezetvédelem fontosságát, annak hatását az időjárás változásaira. A tanulók kifejezik véleményüket a víz (eső) és a nap fontosságáról az élet szempontjából.

Téma: Technika. Tematikus egység: a papír újrahasznosítása. Téma: Teremtett élőlények vagyunk.

Célkitűzések: A tanulók megismerkednek azzal, hogy hogyan kell osztályozni az újrahasznosítható/nem újrahasznosítható hulladéktípusokat; a tanulók képesek lesznek különböző megoldásokat javasolni, amelyek segítenek csökkenteni a hulladék mennyiségét.

## **Második rész**

A képzés második részében említést tesznek egy pontos leírásról azzal kapcsolatban, hogy hogyan szervezik meg az eseményt - egy olyan iskolai rendezvényt, amely környezetvédelmi jellegű és amely által a tanulók megmutathatják képességeiket és készségeiket ezen a területen. A legjobb időpontok ilyen rendezvényekre a tavaszi hónapok. Az egyik eseményt úgy hívják, hogy "Tavaszünnep". Ez nemcsak az iskola tanulóinak szól, hanem a nagyközönségnek is, amely azt jelenti, hogy szabadon hozzáférhető a tanulók szülei, más családtagok, helyi lakosok és alapvetően bárki számára, aki pozitívan viszonyul a természethez. Ennek a rendezvénynek a főszervezői tanulóikkal együtt a tanárok.

## **Harmadik rész**

A munka harmadik, befejező részében a CLIL - integrált tematikus tanítási módszernek a nem nyelvi tantárgyak tanórákon történő integrált tanításának előnyei, valamint a nem formális oktatás előnyei és különösen a nem formális oktatás hozzájárulása szerepelnek pedagógiai reflexión keresztül, amely szintén fejleszti a tanulók kompetenciáit, és főként pozitív kapcsolatot épít ki a természetvédelemmel.

### **7. Használt módszerek**

A megfelelő módszerek és formák közé tartozik az "irányított interjú", az "alkotva tanulás", valamint a "nem formális tanulás".

### **8. Használt eszközök**

Használt eszközök és segédeszközök: képek, munkalap, adatkivetítő, újság, természetes anyag, ragasztók, keverő, zsírkréták, rajzlapok és olló.

### **9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban**

A környezet és a természet védelmét a mai világban az egyik legfontosabb prioritásnak tartjuk, ezért ezek a környezetvédelmi kérdések nagyon hasznosak a mai fiatalok számára. Az oktatás új formái, mint például a "nem formális oktatás", az "alkotva tanulunk" vagy a "játssza tanulunk" módszer nagyon sikeresek. A projektben említett tanórák felépítése szemléltető jellegű, amely módosítható és a saját tanári tapasztalatokhoz igazítható, illetve beilleszthető a saját iskolai környezetbe.

*Forrás:*

Základná škola Družstevná pri Hornáde (Slovensko), Orava Kool, Louna-Eesti, 64101, Orava (Estónsko) ISTITUTO COMPRENSIVO N. 2, ORTONA (Taliansko) CELFF-Colégio Guadalupe (Portugalsko) Escola Salvador Espriu, Montgat, Barcelona (Španielsko). (2018). Environmental education by various activities. 93 s. [Environmental education by various activities ENGLISH.pdf](#) Methodology document. .pdf. Získané dňa: 5.6.2022



## Ismerjük meg együtt a bennünket körülvevő erdők értékeit

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Ismerjük meg együtt a bennünket körülvevő erdők értékeit! (Erdőpedagógia, játékos tanulás gyermekeknek)

**Megvalósító/Szervezet:** Értelmi Fogyatékkal élő Embereket segítő Egyesület az alábbi forrás alapján: Országos Erdészeti Központ -Erdészeti Tanácsadási és Oktatóintézet, Zólyom

**Célcsoport:** Közepes és enyhe fokú értelmi fogyatékkal élő fiatalok

**Weboldal:** <http://www.lesnapedagogika.sk/deti/>

### 1. Az nevelés, képzés leírása

A nevelés a közepes és enyhe fokú fogyatékossgal élőkre összpontosít.

Az oktatás célja, hogy tájékoztassa az értelmi fogyatékkal élő embereket az erdő jelentőségéről és értékeiről, valamint arról, hogy miért van rájuk szükségünk, és hogy hogyan óvhatjuk meg ezeket az értékeket. Az oktatásnak három része van. Az oktatás első része során a fiatal elméleti tudásra tesz szert, a második részében egy közös kirándulást tesznek az erdőben, ahol a résztvevők minden érzékükkel megtapasztalják majd az erdő ajándékait és értékeit. Az oktatás harmadik részében egy közös pikniket tartanak, amely szelektív hulladékgyűjtéssel zárul.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A nevelés célja, hogy könnyen érthető nyelvezettel, képekkel és videófelvételekkel elmagyarázza a fogyatékkal élő embereknek az erdő jelentőségét és értékeit, hogy megtanítsa nekik a különböző természeti jelenségek közötti alapvető kapcsolatokat, hogy elsajátítsák a helyes hozzáállást a természetvédelem terén. Megtanítja nekik, hogy hogyan kell megfelelően szétválogatni, újrahasznosítani és újrafelhasználni a hulladékot.

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

40 óra

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

A célcsoport a közepes és enyhe fokú fogyatékkal élő emberek.

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

10 – 12 fő

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

Az oktatás három részből áll.

**Az első rész elméleti jellegű,** amelyen belül a résztvevők hét kérdéssorra kapnak válaszokat.

**Az erdő jelentősége.** Alkérdeések: az erdő természetes funkciója, az erdő produktív funkciója, az erdő klimatikus hatása, az erdő higiéniai hatásai, az erdő biocenotikus hatásai, az erdő hidrikus hatásai, az erdő talajképző hatásai, az erdő társadalmi hatásai, az erdő lelki-érzelmi hatása

- **Az erdők típusai.** Alkérdeések: homogén, sokszínű erdő, gazdaságos erdő, védelmező erdő
- **Hogyan fejlődik az erdő.** Alkérdeések: fejlődési szakaszok, hogyan fejlődik ki a magból a fa
- **Az anyagok ciklusai.** Alkérdeések: fotoszintézis, vízkörforgás az erdőben, évszakok az erdőben

- **Mi tesz kárt az erdőben?** Alkérdeések: abiotikus (élettelen) tényezők a szél, a hó, a fagy, a lavina, a gleccser és az aszály, a vegyszerek, a tűz, a biotikus (élő) tényezők közül pedig a kéreg alatti és a fát károsító rovarok.
- **Emberi tényezők az erdővédelemben.** Alkérdeések: új fák ültetése, az erdész munkája
- **Veszélyek az erdőben.** Alkérdeések: állatok, növények, gombák

A **második részben** egy egésznapos túrát szervezünk az erdőben. A résztvevőknek fel kell készülniük azzal kapcsolatban, hogy mit vigyenek magukkal és milyen ruhában vegyenek részt egy ilyen túrán. A túra során a résztvevők számos különböző feladatot oldanak meg a természetben. Ötvözik az elméleti és a gyakorlati tudást.

Az oktatás **harmadik részében** egy közös piknikre kerül sor. A szervezők az egész résztvevői csoport számára egy piknikkel készültek. Miután a piknik véget ért, egy szelektív hulladékgyűjtésre kerül sor verseny formájában a hulladékgyűjtő zsákokba.

### 7. Használt módszerek

Kísérleti, informális oktatás

### 8. Használt eszközök

Interaktív tábla, videófelvételek, szemeteszsák, munkakesztyű, ceruzák, rajzok, zsírkreták.

### 9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban

Az értelmi fogyatékkal élő embereknek nyújtott tapasztalati oktatás jellemzően nagyon sikeres. A tapasztalatok szerint az értelmi fogyatékkal élő emberek nagyon szívesen tartózkodnak a természetben, ahol sikeresen ötvözik az elméleti tudást a gyakorlatban. Könnyen megértik a válaszokat, ha egyszerű mondatokkal elmagyarázzák nekik. Szeretnek csoportban dolgozni és nagyon szeretnek versenyezni.

*Forrás:*

National Forestry Centre - Institute of Forestry Counselling and Education Zvolen. (2009). The significance of the forest (web site) <http://www.lesnapedagogika.sk/deti/zlozka.php?content=89>  
Obtained on: 06/09/2022

## A hulladék szétválogatásától az újrahasznosításig

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** A hulladék szétválogatásától az újrahasznosításig

**Megvalósító/Szervezet:** Egyesület az Értelmi fogyatékkal élő emberek megsegítéséért  
Dunaszerdahelyen az alábbi forrás alapján: <https://www.ewia.sk/triedenie-a-recyklacia-odpadu-je-to-to-iste/>

**Célcsoport:** Értelmi fogyatékkal élő felnőttek

**Weboldal:** <https://www.ewia.sk/triedenie-a-recyklacia-odpadu-je-to-to-iste/>

### 1. A nevelés, képzés leírása

A Dunajská Streda-i, dunaszerdahelyi polgári társulás tagjai az értelmi fogyatékkal élő felnőttek számára szervezett egész életen át tartó tanulás keretében képzésen vettek részt. A képzés során elsajátították a hulladék szétválogatásának elméletét, a hulladék szétválogatásának jelentőségét és módszerét. Elsajátították a hulladék szétválogatásának fontosságát, valamint az újrahasznosítás fogalmának jelentőségét. A képzés végén ötvözték az elméleti tudást a gyakorlattal. A szemeteszsákok színeinek megfelelően szétválogatták a hulladékot és a PET palackok és dobozok gyűjtőgépezék kipróbálása során elsajátították a gyakorlati készségeket.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A képzés célja az volt, hogy megtanítsa a résztvevőknek a hulladék helyes válogatását, hogy elsajátítsák a színek szerinti hulladékszétválogatást, valamint a PET palackok és dobozok gyűjtőgépezék gyakorlati használatát.

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

A képzés 6 órán át tartott. Az elméleti rész 4 órán át tartott, a gyakorlati rész pedig két órán át.

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

Értelmi fogyatékkal élő felnőttek.

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

10 – 12 fő

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

A képzés **elméleti részében** olyan alapvető fogalmakat magyaráztak el, mint a hulladék szétválogatása és az újrahasznosítás.

A hulladék szétválogatását színes konténerekkel szimbolizálják. A hulladék szétválogatásának gyakorlása egy interaktív táblán történt, amelyen a résztvevők a hulladékot öt csoportba osztották.

- a zöld konténerbe rakták az üveget
- a sárga konténerbe rakták a műanyagot
- a kék konténerbe rakták a papírt
- a piros konténerbe rakták a fémet
- a barna konténerbe rakták a kertekből származó biológiai hulladékot

A hulladék újrahasznosítása a szétválogatás logikus következménye. Úgy határozható meg, mint "a már felhasznált anyagok és termékek újrafelhasználásának folyamata".

A képzés következő részében azt magyarázták el, hogyan történik az üveg, a papír, a műanyag, az elektromos hulladék, az építési hulladék, a textil és a ruházat újrahasznosítása.

### **Gyakorlati rész**

A képzés végén az egész csoport kipróbálta a PET palack és dobozgyűjtő gépet a Lidl áruházban.

#### **7. Használt módszerek**

Informális nevelés, tapasztalati tanulás

#### **8. Használt eszközök**

Interaktív tábla

#### **9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban**

Az értelmi fogyatékkal élő felnőtteknek szóló tapasztalati tanulás, informális oktatás nagyon sikeres volt. A téma nagyon aktuális volt és minden résztvevő aktívan részt vett a tanításban. Ismerték a hulladék szétválogatását a mindennapi életből és nagyon érdeklődtek az iránt, hogy bővítsék ismereteiket az adott témával kapcsolatos új ismeretekkel. Meggyőződésük, hogy a hulladék szétválogatása és újrahasznosítása ökológiai szempontból nagy jelentőséggel bír, mivel a hulladékból ismét természeti erőforrások keletkeznek. Az újrahasznosítás csökkenti a természetes anyagok nyersanyagfelhasználását és az energiafogyasztást.

#### *Forrás:*

ewia, a.s. (2019). Waste separation and recycling. Is it the same? [Blog] <https://www.ewia.sk/triedenie-a-recyklacia-odpadu-je-to-to-iste/> sorting-and-recycling-waste-is-the-same-same... Obtained on: 06/09/2022

## A szlovák Dropie Környezetvédelmi Ügynökség Környezeti Nevelési központjának környezeti nevelési, képzési és oktatóprogramjai

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Környezeti nevelési, képzési és oktatóprogramok

**Megvalósító/Szervezet:** Szlovák Dropie Környezetvédelmi Ügynökség Környezeti Nevelési Központja (CEE SEA Dropie)

**Célcsoport:** a nyilvánosság (beleértve kisgyermekes családok, felnőttek, ideértve a fogyatékkal élőket is), iskolák (általános és középiskolai tanulók, ideértve a speciális nevelési igényű tanulókat), tanárok, nem kormányzati szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók, gazdálkodók, szakemberek, kertészeti és tájépítészeti karok hallgatói

**Website:** <https://dropie.sazp.sk/>

### 1. A nevelés, képzés program, nevelési központ leírása

A CEE Dropie a SEA lakossági öko-centruma. A CEE Dropie fő feladata a közönségnek szóló oktatási és nevelési események megvalósítása gyakorlati műhelyek, önkéntes brigádok, közösségi programok és fejlesztési tevékenységek formájában közvetlenül a központ területén és annak közvetlen környezetében. A CEE Dropie az Ostrovné lúky madárvédelmi terület szívében széles célcsoportok számára biztosít különböző típusú informális oktatást gyakorlati környezetvédelmi képzés formájában. A terület egy tipikus alföldi mezőgazdasági tájat jelent, a biológiai sokféleség szigeteivel, rétek, legelők, vizes élőhelyek, fűzfákkal és zöld bio-folyosókkal tarkított kanyarulatok formájában. A tevékenységek résztvevői régi időkől származó történeteket hallgathatnak meg, felfedezhetik a mezőgazdasági táj rejtett szépségét és természeti látnivalóit, megismerkedhetnek az élő talaj és az egészséges táj fontosságával az éghajlatváltozás folyamatában, és megtanulhatják, hogyan hozhatják létre saját környezetükben a biológiai sokszínűség szigeteit.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A környezet védelmére és megteremtésére irányuló képzés tapasztalati tanulás formájában

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

Az oktatási, képzési és nevelési programok általában egy- vagy többnaposak, a résztvevők igényei alapján bentlakásosak, a "Nyár a réteken" nyári műhelyek, versenyek, hétfégi programok, önkéntes tevékenységek formájában.

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

A nyilvánosság (kisgyermekes családok, felnőttek, beleértve a fogyatékkal élőket is), iskolák (általános és középiskolás diákok, beleértve a sajátos nevelési igényű tanulókat, tanáraikat is).

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

- Rendezvénytől függően – oktatási tevékenységek (20)
- Workshopok (20)
- Iskolai tevékenységek (30)
- Szabadtéri rendezvények a nyilvánosság számára – (50-100)

## **6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)**

### **Kirándulások, valamint környezeti nevelés és oktatás a nyilvánosság számára**

A környező természet nagyon inspiráló mind a laikusok, mind pedig a szakmai közönség számára. A vezetett csoportos vagy egyéni kirándulások során vezetik végig a látogatókat AZ ORSZÁG TÖRTÉNETE című tanösvényen. A látogatók az Aranykert kihívás(kereső) során kalandos kincskeresésre indulhatnak, vagy a bátrabbak teljesíthetik a közepesen nehéz KRAJINA LÚK küldetéciklus kihívásait és rejtvényeit. A nagyközönség számára úgynevezett környezetvédő szombatokat, illetve "Napforduló a kertben" rendezvényt is szerveznek, ahol a látogatók bebarangolhatják a természetes kertet, és felfedezhetik az élet szigeteit.

### **A Rozssziget Rejtett Világa program iskoláknak és tanároknak**

A gyermekek élményszerű formában és játékos tevékenységeken keresztül tehetnek szert új ismeretekre, és fedezhetik fel a Island Meadows Protected Bird Area egyediségét. Az informális oktatási tevékenységek közé tartoznak a FÖLD TÖRTÉNETE tanösvény mentén tett interaktív kirándulások, az éghajlattal kapcsolatos küldetések - az Aranykert, a Tájliget, a Rétszigetek, az "élet szigeteinek" kialakítása, kutatóműhelyek megtartása a gyermekek és a tanárok számára. A küldetések során a résztvevők nem hagyományos módon ismerkedhetnek meg az ország jellegzetes biotópjaival, fajaival, történeteivel és problémáival. A feladatok megoldásával a résztvevők Alsó-Rozssziget nemcsak természeti, hanem regionális sajátosságaival is megismerhetnek, és ugyanakkor egy kincsre is lelhetnek.

### **A természet védelme és a sokszínűség elősegítése**

A biológiai sokféleség támogatása érdekében "életszigeteket" hoztak létre az állatok számára. A tevékenység résztvevőit az ISLAND OF LIFE fotófolyamatok vagy a CATALOG inspirálhatja. Az önkéntes tevékenységek részeként az érdeklődők részt vehetnek a fűzfák metszésében, bio-folyosók telepítésében, kis szakrális emlékművek helyreállításában és karbantartásában, különböző mikro-biotópok létrehozásában az állatok és növények számára.

## **7. Használt formák és eszközök**

Interaktív tevékenységek, képzések, szemináriumok, előadások, műhelyek, akkreditált oktatási programok, interaktív kiállítások, élményprogramok közvetlenül a természeti környezetben, tanösvény és táborok, gyakorlati tapasztalatok a kertben, szituációs játékok, ösztönző játékok, kézműves tevékenységek, különösen természetes anyagokkal, a népi kézműves hagyományok nyomon követése, vetélkedők, faültetés, gyakorlatok és játékok a terepen, egyszerű megfigyelés, küldetések

## **8. Használt eszközök**

autentikus természeti környezet, segédeszközök, módszertanok, kiadványok, szépművészeti és kreatív anyag, promóciós anyagok, magazinok, cikkek, weboldalak, partnerprogramok és projektek

## **9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban**

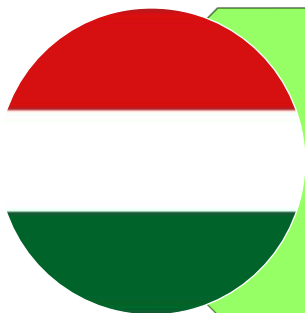
### **LIVE Projekt Protected Bird Area Island Meadows**

A projekt három európai jelentőségű madárfaj – a szarka, a mezei gyermeklángfű és a kék vércse élőhelyének aktív megóvásához járult hozzá. Az Island Meadows Madárvédelmi Területen a mezőgazdasági tájban egy megfelelő modellgazdálkodást vezettek be, és helyreállították a célfajok fészkelő és táplálkozó élőhelyeit. A CEE SEA Dropie a projekt eredményeinek megismertetését és

terjesztését célzó tevékenységeket végzi. Megépült a Story of the Country tanösvény, és megtörtént a régi obszervatórium rekonstrukciója, valamint felépült egy új obszervatórium az Island Meadows madárvédelmi területen.

#### **Interreg SK-HU A Dunamente természet ízei**

A projekt célja a Duna mindkét partján élő projektpartnerek közös erőfeszítése, hogy megőrizték a természeti és kulturális örökséget, és a vidék megújulása érdekében hasznosítsák azt. A projekt a natúrparkok filozófiáján alapul, amelynek célja a természeti és kulturális örökség védelme, a környezeti képzés, a közvélemény formálása, a vidékfejlesztés, a turizmus és a rekreáció. A CEE SEA Dropie telephelyein egy nádból készült pavilont, egy élményparkot épít majd, bioremediációval kitisztítja a tavat és létrehozza Rye Island őshonos gyümölcsfajainak génállományát.



**Magyarország**



## Kerettanterv készségfejlesztő iskolák számára

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Kerettanterv a készségfejlesztő iskolák számára

**Megvalósító/Szervezet:** sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények

**Célcsoport:** Enyhe értelmi fogyatékos tanulók

**Weboldal:** <https://2010-2014.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/oktatasert-felelos-allamtitkarsag/felelossegi-teruletek>

### 1. A nevelés, képzés leírása

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamain az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása kerül a középpontba. A természettudományos és technikai kompetencia területen az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása folyik, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a cél. A tanuló ismereteinek segítségével, a megfelelő módszerek felhasználásával képes leírni és magyarázni a természet egyszerűbb jelenségeit és folyamatait. Érzékeny a hazai és globális természeti környezeti problémák iránt. Képes és kész saját életében környezettudatos döntések meghozatalára. Megismeri az ember szerepét a gazdaság környezetkárosító hatásának kialakulásában, megérti, hogy a környezeti katasztrófák elkerülhetők.

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

2 tanév

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

9-10. évfolyamos, enyhe értelmi fogyatékos gyermekek

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

Max. 8 fő/osztály

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Heti óraszám	2 tanéves óraszám
Ember a természetben	Természeti ismeret	2,5	2,5	180

A tantárgy hétköznapi példákkal, rávezetéssel, tudatosítással, gyakorlati alkalmazással alakítja ki az egészség- és környezetvédelmi ismeretek megerősítését, a környezetvédő magatartást. Az érzelmi intelligencia mozgósításával formálja a természetbarát, ökológikus szemléletet, példák bemutatásán keresztül segíti az összefüggések feltárását. A gondolkodás rugalmasságát fejleszti a sok életszerű példán, gyakorlaton át. Kiemelten fontos a tanulók érdeklődésének

fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban, a környezetkímélő és -óvó magatartás tudatos vállalására nevelés. A tudományosan megalapozott alapismeretek nyújtása a kémia tárgyköréből az elsajátított környezetvédelmi ismeretek aktivizálását, a környezettudatos magatartás kialakítását segíti. A mindennapi kémiai jellegű problémák támogatják az önálló véleményalkotást, annak tudatosítását, hogy környezetünk számos energiaforrása nem megújuló, szükség van a gazdaságosságra, a takarékosagra. Segíti a biztonságos önálló életvitelt, a felelős viselkedést a környezet megismertetésével. A fenntarthatóság, környezettudatosság területén a környezetbarát szemlélet alakításával, a természet megóvására és az anyagokkal való takarékosagra neveléssel jelenik meg. A természettudományos és technikai kompetenciaterület fejlesztését segíti a gyakorlati életben előforduló folyamatok, jelenségek megértésével és alapvető óvatosság kialakításával az egészségvédelem, balesetvédelem és környezetvédelem érdekében.

#### **Ismeret:**

1. Élőlények és környezetük.
2. Ökológiai alapismeretek.
3. A globalizáció és modernizáció hatásai az élő természetre.
4. Személyes tapasztalatok növényekről, állatokról.
5. Szűkebb- és tágabb környezet bejárása, felmérése.
6. Környezetszennyezés. Környezeti ártalmak feltérképezése.
7. Környezetvédelem – környezetmegóvás.
8. Háztartási hulladék, szerves-, szervetlen anyagok, szelektív gyűjtés, komposztálás.
9. Szennyezőanyagok. Szennyezésmegelőzés. Szennyezésmentesítés.
10. Vegyi anyagok: talajszennyezés, vízszennyezés, légszennyezés

#### **7. Használt módszerek**

- Gyűjtőmunka, megfigyelés, összehasonlítások
- Csoportosítás
- Beszámoló
- Egyéni és csoportos tananyag-feldolgozás
- Tanulmányi kirándulás
- Szelektív hulladékgyűjtés

#### **8. Használt eszközök**

Hagyományos és IKT eszközök.

#### **9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban**

A környezettudatos nevelés értékelése a gyermek, szülők és tanárok szerint megfelelő és eredményes, a mindennapi életbe jól beépíthető.

*Forrás:*

53/2016. (XII. 29.) EMMI rendelet. Legutóbb letöltve: 2022. június 23.

<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/mkpdf/hiteles/mk16220-2r.pdf>

## Erdőpedagógia projekt

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Erdőpedagógia projekt - Sajátos nevelési igényű gyermekek környezettudatosságának fejlesztési lehetőségei erdei iskola projektben (Kövecsesné Gősi Viktória, 2017)

**Megvalósító/Szervezet:** Ravazdi Erdei Iskola Oktatóközpont

**Célcsoport:** Sajátos nevelési igényű gyermekek

**Weboldal:** <https://rado-gyor.edu.hu/>

### 1. A nevelés, képzés leírása

#### Ötnapos kültéri iskola

Az erdei iskola sajátos, a környezet adottságaira építő nevelés- és tanulásszervezési egység. A szorgalmi időben megvalósuló, egybefüggően többnapos, a szervező oktatási intézmény székhelyétől különböző helyszínű tanulásszervezési mód, amely során a tanulás a tanulók aktív, cselekvő, kölcsönösségen alapuló együttműködésére épít. A tanítás tartalmilag és tantervileg egyaránt szorosan és szervesen kapcsolódik a választott helyszín természeti, ember által létesített szociokulturális környezetéhez. Kiemelkedő nevelési feladata a környezettel harmonikus, egészséges életvezetési képességek fejlesztése és a közösségi tevékenységekhez kötődő szocializáció. A környezeti nevelés legalkalmasabb terepe. (Kövecsesné Gősi Viktória, 2017)

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A környezetvédelmi figyelemfelhívás mellett az, hogy pozitív változásokat érjenek el például az autizmussal élő gyermekek állapotában.

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

5 nap

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

Fogyatékkal élő gyermekek, fiatalok

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

20 fő

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

nap	program	módszer, eszköz
1.	- Erdei iskolai füzet készítése - Kultúrtörténeti felfedező séta az erdei iskola környékén (IV. Béla kút, Kílátó, Tájház) A séta során: A tájház felfedezése játékos, kutatásra épülő módszerekkel. Mikor éltünk	Szervezési módok: frontális munka, páros munka, kooperatív csoportmunka, munka, egyénre szabott munka Módszerek: beszélgetés, szerepjáték,

	<p>takarékosabban, környezettudatosabban? A XXI. század fogyasztói kultúrájának összevetése a dédszüleink, nagyszüleink életmódjával.</p> <p>- Ökológiai lábnyom számítása és a fenntarthatóság kérdései („A Földet nem apáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön”)</p>	<p>játék, kooperatív módszerek</p> <p>fogalmi térkép gondolati térkép, tárlatvezetés, séta</p> <p>Eszközök: erdei iskolás projektfüzet, feladatlapok, távcső, nagyító, csomagoló papírok, színes formák</p>
2.	<p>- Túra az tanösvényen. Érzékszervi játékok, vizsgálatok, kutatás a terepen (Odúzó program megismerése)</p> <p>Az erdei életközösség megismerése; jellemző növény-, fa- és állatfajok</p> <p>- madárles (fészkek, odúk megfigyelése),</p> <p>- vadles (állatok megfigyelése, téli etetőhelyek megkeresése stb.)</p> <p>- éghajlati megfigyelések (egész nap): levegőhőmérséklet, talajhőmérséklet mérése</p> <p>Délután: Fűben-fában orvosság – Gyógynövényes projekt</p> <p>Gyógynövények gyűjtése, megismerése.</p>	<p>Szervezési módok: frontális munka, páros munka,</p> <p>kooperatív csoportmunka,</p> <p>egyénre szabott munka</p> <p>Módszerek: kutatás, vizsgálat, megfigyelés, beszélgetés, plakát készítés, játék</p> <p>Eszközök: erdei iskolás projektfüzet, feladatlapok, távcső, nagyító, bogárvizsgáló</p>
3.	<p>Az erdő és az ember, Az erdő életközössége (ÖKO háló) Az erdő hármass szerepének megismerése játékosan,</p> <p>Az erdész környezettudatos munkája</p> <p>Óriás társasjáték az erdei életközösségről (Csapatverseny)</p> <p>Délután:</p> <p>“LAPBOOK” készítés- Téma Az erdő élővilága</p> <p>Este: vadles erdészekkel 8-10 fős csoportokban.</p>	<p>Szervezési módok: frontális munka, páros munka,</p> <p>kooperatív csoportmunka,</p> <p>egyénre szabott munka</p> <p>Módszerek, tevékenységek: beszélgetés, szerepjáték, játék, szemléltetés, beszámoló készítés, kooperatív</p> <p>módszerek: mozaik technika, Ki vagyok én? alkotás, éneklés, zenehallgatás</p> <p>Eszközök: erdei iskolás projektfüzet, feladatlapok</p>
4.	<p>Mozgásos játékok</p> <p>Környezetkímélő hulladékkezelés – szelektív hulladékgyűjtési projekt</p> <p>Egészségünk a kincsünk</p> <p>Testi – lelki egészség</p>	<p>Szervezési módok: frontális munka, egyéni munka, páros munka, kooperatív csoportmunka</p> <p>Módszerek: beszélgetés, szerepjáték, játék, bemutatás, szemléltetés, kooperatív módszerek</p>

	Közös vacsora készítése: langallósütés a megbeszélte ismeretek és a megismert, valamint a rendelkezésre álló anyagok segítségével, mézes gyümölcs előkészítése	Eszközök: erdei iskolás projektfüzet, feladatlapok
5.	Erdei akadályverseny, csapatvetélkedő a tanösvényen (cél: Az ismeretek szintetizálása)  A projekt értékelése, kiállítás a heti projektek eredményeiből, tapasztalatok összegzése, erdei iskolás napló befejezése	Szervezési módok: frontális munka, kooperatív csoportmunka,  Módszerek: beszélgetés, szerepjáték, játék, kooperatív módszerek  Eszközök: erdei iskolás projektfüzet, oklevelek, értékelő lapok

### 7. Használt módszerek

interaktív, élmény szerű, gyakorlati feladatok, beszélgetés, szerepjáték, játék, bemutatás, szemléltetés, kooperatív módszerek, kutatás, vizsgálat, megfigyelés, beszélgetés, plakát készítés, játék

### 8. Használt eszközök

Gyakorlati eszközök alkalmazása a spontán, természetes, látens tanulási folyamathoz.

### 9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban

A holisztikus szemléletmód a környezettudatos világnép kialakítását, a kritikus gondolkodás fejlesztését, a szociális és tanulási készségek elsajátítását, továbbá az értelem és érzelem egyensúlyát biztosítja. (Kövecsesné Gósi Viktória, 2017)

*Forrás:*

Kövecsesné, Viktória Gósi (2017): Sajátos nevelési igényű gyermekek környezettudatosságának fejlesztési lehetőségei erdei iskolai projekteken. Legutóbb letöltve: 2022. június 23.

[https://www.researchgate.net/publication/321547066\\_SAJATOS\\_NEVELESI\\_IGENYU\\_GYERMEKEK\\_KORNYEZETTUDATOSSAGANAK\\_FEJLESZTESI\\_LEHETOSEGEI\\_ERDEI\\_ISKOLAI\\_PROJEKTEN](https://www.researchgate.net/publication/321547066_SAJATOS_NEVELESI_IGENYU_GYERMEKEK_KORNYEZETTUDATOSSAGANAK_FEJLESZTESI_LEHETOSEGEI_ERDEI_ISKOLAI_PROJEKTEN)

## Öko-iskola

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Öko-iskola

**Megvalósító/Szervezet:** Szentlőrinci Általános Iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye

**Célcsoport:** egy egész iskola közössége

**Website:** <http://www.szentlorincegyimi.hu/>

### 1. A nevelés, képzés leírása

Az iskola életében kiemelt szempont a környezettudatos gondolkodás, életvitel és magatartás kialakítása. A tanórákon belül és kívül egész évben folyik a környezettudatos nevelés. (Beáta Tóth, 2016)

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A tanévek kísérő programok célja a megelőzés és a helyes értékrend kialakítása, követendő minta állítása az értelmi fogyatékos diákok elé a környezetvédelem, környezettudatosság terén. A kitűzött cél eléréséhez közösen végzett cselekvésbe ágyazott ismereteket adnak át a tanulóknak, alátámasztva személyes példamutatással, állandó motiválásával, pozitív megerősítéssel. Mivel a problémák egyedül nem megoldhatóak, ezért a környezettudatos nevelés célja az együttműködésre nevelés is. (Tóth Beáta 2016)

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

Egy iskolai tanév

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

teljes iskolai közösség

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

az iskola minden diákja

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

hónap	Téma	tevékenységek
szept.	Az iskolai ÖKO-kommunikáció beindítása Érezd magad jól! Autómentes Világnap Takarítási Világnap	- ÖKO faliújság: aktuális környezeti hírekkel - Az ÖKOiskolai programok tervezése, - Tanulók tájékoztatása az ÖKO-iskola jelentőségéről, a környezettudatos életmódról - Osztály tisztasági verseny - Szelektív hulladékgyűjtés - Elem, elektromos berendezések gyűjtésének meghirdetése - Komposztáló használata

		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Virágosítás</li> <li>- Évszakkal kapcsolatos környezetvédelmi vetélkedő</li> </ul>
okt.	Állatok Világnapja, Kézmosás Világnapja	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Az állatvédelem: faliújság, kiselőadások, rejtvények, filmvetítés</li> <li>- „Rajzold le kedvenc állatod!” rajzverseny</li> <li>- Kézmosás világnapja: tisztasági őrjárat</li> <li>- Öko-fal /zöldfal/ folyamatos dekorálása</li> </ul>
nov- dec	Az egészség hónapja Füstmentes nap  A biológiai sokféleség	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Környezetvédelmi rejtvény</li> <li>- Egészségfejlesztési témanap</li> <li>- Projekt munkák készítése környezetismeret, természet ismeret, ételvitel, pályorientáció órákon az egészséges táplálkozásról, életmódról - Gyógynövények a mindennapi életünkben</li> <li>- Gyógyszertár látogatás</li> <li>- „Ne vásárolj semmit!” akciónap</li> <li>- Téli madáretetés</li> </ul>
jan.	Madártani ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> <li>-A madáretető vendégei</li> <li>-A madarak megfigyelése</li> </ul>
febr.	Környezetvédelmi témanap „Hazánk élővilága”  Farsang	<ul style="list-style-type: none"> <li>-Filmvetítés, beszélgetés, albumok</li> <li>-Természetes, és újra hasznosítható anyagokból jelmezek készítése</li> </ul>
márc.	Tavaszi gondozási feladatok/udvartakarítás/  Egészséges életmód  A víz világnapja	<ul style="list-style-type: none"> <li>-ÖKO csoportok</li> <li>-Kísérletek a vízzel - Vizes élőhelyek Szentlőrincen</li> <li>- ÖKO faliújság</li> </ul>
ápr.	A Föld hónapja	<ul style="list-style-type: none"> <li>A Föld napja és egészségnap</li> <li>- Virágok ültetése az udvaron</li> <li>- Katasztrófavédelmi előadás</li> <li>- ÁNTSZ ismeretterjesztő órái</li> <li>-Papírgyűjtés</li> </ul>
máj.	Madarak és fák hónapja	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tavaszi kirándulás a szabadban - Megyei Atlétikai Verseny</li> <li>Rajz pályázat</li> <li>-Csatlakozás a városi eseményekhez</li> </ul>

jún.	Környezetvédelmi Világnap	<ul style="list-style-type: none"> <li>-Takarítási akció az iskola udvaron, kollégium környékén</li> <li>- Gyermeknap kirándulás</li> <li>- Zánka Országos Atlétikai Verseny</li> <li>- Iskolai sportnap</li> <li>- Az ÖKOiskolai év értékelése beszámoló készítése</li> <li>- A programban legaktívabban résztvevő tanulók és osztályközösségek jutalmazása</li> </ul>
------	---------------------------	---

### **7. Használt módszerek**

Gyakorlati feladatok, projektmunka, prezentáció, jelentés, saját tapasztalat

### **8. Használt eszközök**

Gyakorlati eszközök használata egy spontán, természetes tanulási folyamat elméleti megerősítéséhez

### **9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban**

A tanulók az iskolában környezettudatos gondolkodásmódot, életmódot és magatartást alakítanak ki. Helyet kap és beépül majd az életükbe a természetes környezet szeretete, és igényük lesz aziránt, hogy megóvják és megbecsülik a természetes és az épített környezetet.

*Forrás:*

Tóth Beáta (2016): Ökoiskola munkaterve 2016/17. Legutóbb letöltve: 2022. június 23.

[http://www.szentlorincegyimi.hu/sites/default/files/okoiskola\\_munkaterve\\_2016-17.pdf](http://www.szentlorincegyimi.hu/sites/default/files/okoiskola_munkaterve_2016-17.pdf)



## Lélekfarmer tapasztalat (Erdőszéli Lélekfarm)

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Lélekfarmer élmény, 5 napos nyári tábor

**Megvalósító/Szervezet:** Erdőszéli Lélekfarm

**Célcsoport:** Fogyatékkal élő és ép gyermekek, integráltan

**Weboldal:** <https://ritadiszkrecio.hu/hu/#bemutatkozas>

### 1. A nevelés, képzés rövid leírása

Az **Erdőszéli Lélekfarm** Szombathely határában, a Parkerdőben található, ahol az öko-tudatosság maximálisan érvényesül. Épület helyett jurta áll, zöld wc és mosdó, kis tó, méhlegelő és bogárhotel várja a látogatókat. A gyermekek a gyakorlatban sajátítják el a természet szeretetét.

A Lélekfarm szolgáltatásai közé az alábbiak tartoznak:

- Nyári tábor gyerekeknek, fogyatékos gyermekekkel integráltan
- Fiatalok és fogyatékkal élő fiatalok öko-tudatos életre nevelése, a Szombathelyi Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonpr. Kft-vel és a Hulladékudvarral
- Közösségi szolgálat fiatalok számára - Lélekfarm, a Humán Harmónia Alapítvány együttműködésének eredményeképpen fogad a Lélekfarm az alábbi témák iránt érdeklődő középiskolás diákokat: természetvédelem, állatok iránti szeretet, farmgazdálkodás, kábítószer-megelőzés, közösségépítés, programok szervezése
- Farmi élet egy jurtában, állatokkal, erdő mellett, önismeret-fejlesztéssel
- Egnapos tréningek, amelyek segítenek visszatalálni önmagunkhoz, megújulni, enyhíteni a stresszt és megkönnyíteni a döntéshozatalt.
- Személyes konzultáció, családi kalandok, kábítószer-megelőzés, mediáció

Az 5 napos nyári tábor programja az alábbiakat foglalja magában:

- állatgondozás, etetés, itatás
- ismerkedés a növényekkel
- játék a szabadban
- helyben termesztett zöldségekből készült ételek elkészítése
- megismerkedés a jurta történelmi múltjával, amely a hagyomány része
- a zöldvéce és mosogató használata és működési elmélete
- tógondozás
- bogárhotel építése
- a szelektív hulladékgyűjtés alapjai
- járőrözés az erdőben, erdőtakarítás

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A célcsoportok öko-tudatos gondolkodásra nevelése

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

5 napos nyári tábor

#### **4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja**

általános iskolai tanulók

#### **5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban**

12 fő

#### **6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)**

A programokat mindig a gazdaságban élő állatok bioritmusához igazítják. Amikor megetették és ellátták őket, akkor az oktató a gyermekek igényeinek és az időjárásnak megfelelően szervezi a napot.

#### **7. Használt módszerek**

Tapasztalati tanulás, mozgásos feladatok, aktív együttműködés

A farm állatai, akik a munkában részt vesznek:

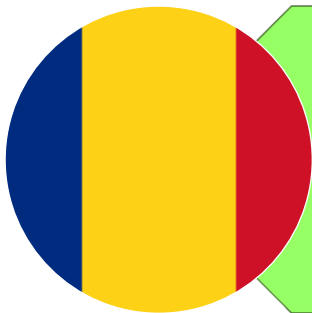
- Boldizsár kutya, a farm őre- nagyobb méretű kutya: nagyobb testre van szüksége, mert akkora szíve van, hogy nem fél el kisebb testben
- Borka kutya-Boldizsár helyettese, a farm főnöke – kis test- nagy szív
- Jancsi and Juliska – kameruni törpekecskék
- Mézga, a kameruni báránka
- Vattacukor – a terápiás ló
- Nünü- a háziállat nyuszi

#### **8. Használt eszközök**

Eszközök, a természetben rendelkezésre álló növények, zöldségek, termések. A gyümölcsfák, a termések, az erdőszél és a vadvirágok mind a természettel való harmóniát keresők zöld képzését, kikapcsolódását szolgálják.

#### **9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban**

A gyerekek jól be tudják építeni a megtapasztalt ismereteket. Elfogadják, hogy társuk másmilyen. Nyitott, érdeklődő gyermekekké válnak, akik szeretik és óvják a természetet.



**România**

## Az érzékek zöld utazása

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Az érzékek zöld utazása

**Megvalósító/Szervezet:** Nappali központok fogyatékkal élő embereknek

**Célcsoport:** Fogyatékkal élő személyek

**Weboldal:** -

### 1. A nevelés, képzés leírása

A program egy olyan egynapos tevékenységet foglal magában, amelynek során a résztvevők egy tanösvényt követve ismerkednek meg a környezetükben, vadon élő állatokkal. A tapasztalati tanuláson révén megismerkednek a különböző állatokkal, növényekkel és a hozzájuk kapcsolódó jelenségekkel. A tanösvény-állomásokat különböző kerettörténetek kísérik, amelyek segítségével a résztvevők játékosan ismerhetik meg a környezetüket.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

A program fő célja, hogy az értelmi fogyatékkal élők megismerjék a környezetükben élő állatokat és növényeket, valamint azok főbb jellemzőit és tulajdonságait. A tanösvény játékos módon ismerteti meg a résztvevőkkel a madárhangokat és az állatok lábnyomait, de a szelektív hulladékgyűjtés témáját is érinti.

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

Egy nap

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

Értelmi fogyatékkal élő személyek

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

15-20 fő

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

Állomások	Játékok	Játékleírás
1. Hallás	<ul style="list-style-type: none"><li>- Természetrádió</li> <li>- Zümi</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Brekeke, a béka, miután megöntözte a kiskertjét esővel, leült egy fa alá, hogy megpihenjen az árnyékban. Lehunyta a szemét, ám hirtelen arra lett figyelmes, hogy nincs egyedül: sok-sok érdekes hangot hallott maga körül. Hallgasd csak! Csukd be a szemed és hallgass! Milyen hangokat hallhatunk?</li> <li>- Lusti és Brekeke épp a szokásos kerti sétájukat tették, és leültek, hogy megpihenjenek a mezőn.</li> <li>- Majdnem elbóbiskoltak már, amikor különböző hangokra lettek figyelmesek.</li></ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Az alábbi hangokat hallották: kakukk, macskabagoly, fülesbagoly, szarka, rigó, fakopáncs.</li> <li>- Hallod-e valamelyiket? Milyen madarakat hallasz?</li> </ul>
2. Szaglás	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Szippantsd be a kert illatát!</li> <li>- Találd meg az illatot!</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Zümi kertje telis-tele van illatos növényekkel. Szeretné megismerni őket!</li> <li>- Felismered a növényeket az illatukról?</li> <li>- A kis hangyák, a kert apró lakói, elrejtettek egy illatcsíkot a kertben, hogy odavezessenek valakihez. Kövesd az illatot! Találd meg a fűben rejtőzködő kis rovar!</li> </ul>
3. Látás	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Találd ki, hogy ki rejtőzködik az ágakon!</li> <li>- Lábnyom-útmutató</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- A kert lakói közül néhány a fákon él. Ha csendben maradsz és figyelsz, megpillanthatod őket a fák ágain!</li> <li>- Találd meg a fa összes lakóját!</li> <li>- Ma délelőtt állatok jártak a kertben, és lábnyomokat hagytak maguk után az udvarban.</li> <li>- Vajon kinek a lábnyomai lehetnek? Hova vezetnek a lábnyomok? Kövesd a lábnyomok útját!</li> </ul>
4. Érintés	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Mit éreztél?</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Lusti szeret mindent alaposan átérezni. Így ismeri meg a világot.</li> <li>- Sikerült felfedezned a kertünk titkait csukott szemmel?</li> </ul>
5. Fák	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Találd meg az otthonát!</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ma reggel, miközben Lusti a szokásos sétájára indult a kertben, arra lett figyelmes, hogy valaki a lila bokor alatt keservesen sírdogál. Amikor odaért, akkor pillantotta meg az öt kis fakopáncsot, akik azért búslakodtak, mert a szél az éjszaka elfújta őket az otthonuktól.</li> <li>- Segítesz nekik hazatalálni?</li> <li>- Megtalálod azt a fát, amelyiken élnek??</li> <li>-</li> </ul>
6. Tündér	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Gyűjts szelektíven!</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- A kerti tündér a kukatündér egyik nagyon jó barátja, ezért olyan tiszta a kertünk. Minden szemetet és hulladékot gyűjts külön kukában!</li> <li>- Tudod, hogy melyik hulladék melyik kukába kerül?</li> <li>- Segíts nekünk szétválogatni a hulladékot!</li> </ul>
7. Ismeretterjesztő plakát	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ismeretterjesztő plakát</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Készíts ismeretterjesztő plakátot egy, a környezetben élő madárról, amelyet bemutatsz!</li> </ul>

## **7. Használt módszerek**

Interaktív, tapasztalati, gyakorlati feladatok, megbeszélések, játékok, bemutató, kooperatív módszerek, kutatás, vizsgálat, megfigyelés, posztterek készítése.

## **8. Használt eszközök**

Gyakorlati eszközök használata a spontán, természetes tanuláshoz

## **9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban**

Körbejárva az ösvényt, a résztvevők megismerkedhetnek a környezetükben élő vadvilággal. Ez a tanulás tapasztalati, igénybe veszi a különböző érzékeket az állatok és a növények jellemzőinek megtapasztalásához. Ez a tudás jártasságot ad számukra a túrázás, vagy a környezetük megismerésének más formáival kapcsolatban. Ez a feladatsor is segít a környezettudatosság fejlesztésében.

*Forrás:* Rabocskai, L. (2020). Utazás az érzékek zöld ösvényén.

## Erdei Iskola – Az erdő lakói

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Erdei Iskola – Az erdő lakói

**Megvalósító/Szervezet:** Rókvár Erdei Iskola

**Célcsoport:** Értelmi fogyatékkal élő személyek

**Weboldal:** <http://www.vadon.ro/>

### 1. A nevelés, képzés leírása

Az Erdei Iskola – Az Erdő Lakói egy háromnapos tevékenységsorozat különböző nevelési intézményekből érkezett csoportok számára. Az Erdei Iskola lehetővé teszi a tanulóknak, hogy aktív, tapasztalati tanulás során sajátítsák el a környezetükkel kapcsolatos fogalmakat és ismereteket. Az Erdei Iskola gyakran tart egy konkrét környezeti eseményhez, vagy egy bizonyos jelenséghez kapcsolódó tematikus napokat, vagy táborokat. Az alábbiakban részletezett erdei iskolai tevékenységek témája az erdő lakói voltak.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

Az Erdei Iskola fő célkitűzése, hogy olyan készségek birtokába juttassák a résztvevőket, amelyek képessé teszik őket arra, hogy harmóniában éljenek a természettel, valamint a közvetlen környezetükkel. Ehhez a résztvevőknek környezettudatossá kell válniuk és el kell sajátítaniuk az önálló élethez szükséges készségeket.

### 3. A nevelés/képzés időtartama

Három nap

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

Értelmi fogyatékkal élő személyek

### 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

Maximum 30 fő

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

Nap	Program	Módszerek, eszközök
1.	<ul style="list-style-type: none"><li>- Nézzenek meg egy rövidfilmet az erdei állatokról!</li><li>- A film után a programvezető a filmmel kapcsolatos kérdéseket tesz majd fel. A résztvevőknek olyan kérdéseket is feltesznek majd, amire a saját tudásuk alapján kell majd válaszolniuk.</li><li>- A résztvevők kézműves tevékenységekben vesznek majd részt, plakátokat készítenek párban vagy egyénileg: újrahasznosított hulladék felhasználásával (régí újságok, magazinok, különböző méretű és színű dugók), köveket festenek meg és ragasztanak fel papírlapokra. Az alkotások erdei állatokat jelenítenek meg.</li></ul>	<p>A szervezés módszerei:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Frontális</li><li>- Pármunka</li><li>- Egyéni munka</li></ul> <p>Módszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Megbeszélés</li><li>- Kooperatív módszer</li></ul> <p>Eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Írásvetítő</li><li>- Papírlapok</li><li>- Ragasztó</li></ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kövek, dugók, festék, magazinok, újságok, színes ceruzák</li> </ul>
2.	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Séta az erdőben egy kijelölt szakaszon;</li> <li>- A sétát egy szakértő vezeti, aki beszámol arról, hogy mit látnak és megválaszolja a kérdéseket;</li> <li>- Célkitűzés: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Megismerni és megfigyelni az erdei állatokat és a madarakat;</li> <li>2. Megfigyelni az erdőben élő állatokat és megismerkedni az élőhelyeikkel, valamint a lábnyomaikkal!</li> </ol> </li> </ul>	<p>A szervezés módszerei:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Frontális</li> <li>- Csoportmunka</li> </ul> <p>Módszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kooperatív</li> <li>- Megfigyelés</li> <li>- Megbeszélés</li> </ul> <p>Eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Állathatározó</li> <li>- Madárhatózó</li> <li>- Távcsó</li> </ul>
3.	<ul style="list-style-type: none"> <li>- A sétát egy szakértő vezeti, aki elmeséli, hogy mit lát és válaszol a kérdésekre.</li> <li>- Célkitűzések: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Megismerkedni a kisállatokkal és a rovarokkal;</li> <li>2. Megismerkedni a növényekkel, meghatározni a gyógynövényeket, ismerni azok jótékony hatásait</li> </ol> </li> </ul>	<p>Szervezés módszerei:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Frontális</li> <li>- Csoportmunka</li> </ul> <p>Módszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kooperatív</li> <li>- Megfigyelés</li> <li>- Megbeszélés</li> </ul> <p>Eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Növényhatározó</li> <li>- Rovarhatározó</li> <li>- Gyógynövényhatározó</li> <li>- Távcsó</li> <li>- Nagyító</li> </ul>

## 7. Használt módszerek

Interaktív, tapasztalati, gyakorlati feladatok, megbeszélések, játékok, szemléltetés, kooperatív módszerek, kutatás, vizsgálat, megfigyelés, plakátok készítése.

## 8. Használt eszközök

Gyakorlati eszközök használata spontán, természetes tanuláshoz

## 9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban

Az erdei iskola lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy a hagyományos diszkurzív módszerek módszereken túlmenően olyan szervezett módon tapasztalják meg a környezeti nevelést. Az erdei iskola lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy a környezeti nevelést a hagyományos diszkurzív módszereken túl, olyan szervezeti formában éljék át, ahol valós időben figyelhetik meg a természet



jelenségeit, és olyan készségeket sajátíthatnak el, mint a környezettudatosság, az önállóság, a kifejezőkészség, a növények és állatok ismerete, a túrázási készségek.

*Forrás:*

*Rókvár Erdei Iskola Vadon.* (n.d.). <https://vadon.ro/magyar/59>. Lekérdezve 2022.június 27-én,  
innen: <https://vadon.ro/magyar/59>

## Biodinamikus farm

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Biodinamikus Farm - Írisz

**Megvalósító/Szervezet:** Christian Foundation Románia

**Célcsoport:** Értelmi fogyatékkal élő személyek

**Weboldal:** -

### 1. A nevelés, képzés leírása

*"Egy farm akkor kerül a legközelebb saját lényegéhez, ha egyfajta független egyéniségként, önálló entitásként fogható fel. Valójában minden farmnak erre az állapotra kellene törekednie, hogy önálló entitás legyen."* (GA 327, "Mezőgazdasági tanfolyam", 2.előadás.)

Önfenntartó gazdálkodási rendszerünk – amelyben a biodinamikus elvek alapján, a vidéki területen élő különböző fogyatékkal élő és hátrányos helyzetű csoportok bevonásával, a célcsoportra testreszabottan mennyiségi és minőségi ételt állítunk elő – megteszi a célcsoportok számára szükséges módosításokat, amelynek során a támogatásra szorulóknak nem klinikai mezőgazdasági tevékenységekben és képzésen vehetnek részt. A biodinamikus gazdálkodás egy olyan környezettámogató módszer, amelyben a fogyatékkal élő emberek önfenntartó életet élve együtt tanulhatnak és dolgozhatnak a farmi termékek és szolgáltatások által pedig még bevételt termelhetnek és értéket is adhatnak a társadalom számára. A biodinamikus gazdaságok és kertek úgy igyekeznek a növényeket, az állatokat és a talajt élő, tudatos kapcsolatokon keresztül összehangolni, hogy mindegyikük támogassa és kiegyensúlyozza az egészet.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

Az általános célkitűzések és a referenciacélkitűzések az ökológiai és környezetvédelmi kérdésekhez kapcsolódó készségek és attitűdök kialakulásához vezetnek. Az interaktív stratégiák révén a fogyatékkal élők olyan helyzetbe kerülnek, amelyben megfigyelik, elemzik, vizsgálják a környezeti jelenségeket és folyamatokat, gyakorolják a szellemi munka készségeit, miközben felelős, elkötelezett magatartást alakítanak ki a környezet iránt.

A javasolt tevékenységek értékelik a kreativitást, a képzelőerőt, a csapatszellemet, a versengést, lehetőséget kínálva a kedvezményezetteknek arra, hogy szerepet és felelősséget vállaljanak a közösségben, és életképes megoldásokat kínáljanak az optimális életkörülmények fenntartására.

1. A környezet megismerése a környező valóság vizsgálatára való kíváncsiság ösztönzése által: zöldségek, gyümölcsök és állatok.
2. A gyakorlati készségek oktatása és gyakorlása néhány funkcionális, újrahasznosítható vagy újrafelhasználható anyagból készült, praktikus használati tárgy elkészítése érdekében.
3. A környezeti nevelés iránti pozitív attitűd kialakítása néhány környezeti nevelési tevékenység elérésével

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

Egy év

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

Értelmi fogyatékkal élő személyek

## 5. Ajánlott résztvevői létszám a csoportban

8-10 fő

## 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (oktatási/képzési program)

Negyedév	Tartalom	Módszerek
I.	<ul style="list-style-type: none"><li>- A környezet felfedezése annak jellemzőinek megismerésével</li><li>- A farm fő területeinek meghatározásához kapcsolódó feladatok</li><li>- Gyakorlatok a tárgyak megfigyelésére és beazonosítására az egyes gazdálkodási terek főbb jellemzőin keresztül</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Megfigyelés</li><li>- Elemzés</li><li>- Vizsgálat</li><li>- Tervek használata</li></ul>
II.	<ul style="list-style-type: none"><li>- A kertészkedési eszközök sajátos jellemzőinek meghatározása</li><li>- Az eszközök neveinek meghatározására szolgáló feladatok</li><li>- A kerti szerszámok használatának megismerésére szolgáló feladatok</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Megfigyelés</li><li>- Elemzés</li><li>- Vizsgálat</li><li>- Didaktikai játék</li><li>- Történetek</li><li>- Táblák használata</li></ul>
III.	<ul style="list-style-type: none"><li>- A kertészkedési eszközök sajátos jellemzőinek meghatározása</li><li>- A zöldségek és a gyümölcsök megfigyelésével és beazonosításával kapcsolatos feladatok</li><li>- A palántázógépek és azok alkatrészei neveinek meghatározásával kapcsolatos feladatok</li><li>- A növények gondozásával kapcsolatos feladatok</li><li>- A növények életében bekövetkező változások megfigyelése</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Megfigyelés</li><li>- Elemzés</li><li>- Vizsgálat</li><li>- Didaktikai játék</li><li>- Történetek</li><li>- Táblák használata</li></ul>
IV.	<ul style="list-style-type: none"><li>- Konkrét állati jellemzők megnevezése</li><li>- Állatmegfigyelési és felismerési feladatok</li><li>- Az állatokból és a madarakból származó hasznunk megnevezésére szolgáló feladatok</li><li>- Állatgondozási feladatok</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Megfigyelés</li><li>- Elemzés</li><li>- Vizsgálat</li><li>- Didaktikai játék</li><li>- Történetek</li><li>- Táblák használata</li></ul>

## 7. Használt módszerek

Biodinamikus gazdálkodási módszer – a környezet megfigyelése, elemzése, kutatása, a környezetről való gondoskodás. Az emberi egészség védelme, a természeti erőforrások körültekintő és ésszerű hasznosítása, valamint a regionális környezetvédelmi problémák kezelése fontos célkitűzések a klímaváltozás elleni küzdelemben. A biodinamikus mezőgazdaságnak már évtizedek óta van módszere ezeknek a problémáknak a kezelésére. Vajon a Föld és élőlényei iránti emberi szolgálat nem csupán egy módszer arra, hogy növeljük a termelést vagy, hogy egészséges táplálékot biztosítsunk?

## 8. Használt eszközök

Kertészkedési eszközök használata.

## 9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban

- Olyan egészséges, öfenntartó gazdálkodási rendszer (szervezet), ahol minőségi és mennyiségi élelmiszereket fognak termelni a környezet károsítása nélkül, biodinamikus elvek alapján. különböző fogyatékkal élő és hátrányos helyzetű csoportok bevonásával a vidéki térségben lévő partnerszervezetek tulajdonában lévő földeken.
- Gyümölcs- és zöldségdobozos rendszer/közösség által támogatott mezőgazdaság (CSA) biztosítása egészséges, biogazdálkodással termesztett gyümölcs- és zöldségdobozok kínálásával a helyi közösségnek a CSA modellel együttműködve, hogy stabilitást teremtsen a gazdaság számára.
- Az egészséges táplálkozás fontosságára való figyelemfelhívás.
- A talajgondozás fontosságára, a bio-termesztés fontosságára való figyelemfelhívás.

*Forrás:*

Ministerul Educației (2021). *Programa școlară pentru disciplina "Activități de explorare a mediului" Învățământ special*. Bukarest

## Biokertészet - Három Galamb Egyesület

**Képzési program/tevékenység/módszer neve:** Biokertészet

**Megvalósító/Szervezet:** Három Galamb Egyesület

**Célcsoport:** szellemi fogyatékkal élő személyek

**Weboldal:** : <https://hu.haromgalamb.com/>

### 1. Nevelés, képzési program, nevelési központ leírása

Egy 7540 m<sup>2</sup>-es földterületen organikus/biodinamikus kert kialakításába kezdtek. Különböző workshopokat dolgoztak ki, amelyek megfelelnek a különböző szükségleteknek. Ezek közé tartozik a kézművesség, a főzés és az étkeztetés, az élelmiszer-feldolgozás, az újrahasznosítás, valamint más közösségi szolgáltatási műhelyek. A lényeg az, hogy ezek nem csupán foglalkoztató munkahelyek, hanem olyan "értelmes munkát" kínálnak, amelynek célja van, amelyre másoknak a szélesebb közösségben szükségük van, amelynek értelmes eredményei vannak és amely jó képzési lehetőségeket kínál.

### 2. A nevelés pedagógiai célkitűzései

Az oktatási programok munka- és képzési aspektusait szociális és terápiás elemek egészítik ki, beleértve a művészetet, a zenét és a táncot, és ahol ez kedvező lenne, lehetőség nyílna további egyéni terápiás támogatásra is. Az interaktív stratégiák révén a fogyatékkal élők olyan helyzetbe kerülnek, amelynek során megfigyelik, elemzik, vizsgálják a környezeti jelenségeket és folyamatokat, gyakorolják az intellektuális munkakészségeket, miközben felelős, elkötelezett magatartást alakítanak ki a környezettel kapcsolatban.

### 3. A nevelési/képzési program időtartama

A fogyatékkal élő személy képességétől függ.

### 4. A nevelés/képzés ajánlott célcsoportja

szellemi fogyatékkal élő személyek

### 5. Ajánlott résztvevők száma a csoportban

8-10

### 6. Modulok, tartalom, rövid leírás (nevelési/képzési program)

Negyedév	Tartalom	Módszerek
I.	- Gyakorlatok a tárgyaknak az egyes gazdálkodási helyszínek főbb jellemzőin keresztül történő megfigyelésével és felismerésével kapcsolatban.	- megfigyelés - elemzés - vizsgálat
II.	- Ismerje fel a kerti szerszámok sajátos jellemzőit - A szerszámok megnevezésével kapcsolatos feladatok	- megfigyelés - elemzés - vizsgálat

	- a kerti szerszámok használatának megtanulását szolgáló feladatok	
<b>III.</b>	Ismerje fel a kerti szerszámok sajátos jellemzőit - A zöldségek és a gyümölcsök megfigyelésével és megnevezésével kapcsolatos feladatok - növények gondozásával kapcsolatos feladatok - a növény életében bekövetkező változások megfigyelése	- megfigyelés - elemzés - vizsgálat

### **7. Használt formák és módszerek**

Tapasztalati tanulás – a környezet megfigyelése, elemzése, vizsgálata, gondozása. Az emberi egészség védelme, a természeti erőforrások körültekintő és ésszerű felhasználása.

### **8. Használt eszközök**

Kerti szerszámok.

### **9. Eredmények és tapasztalatok a gyakorlatban**

- egészséges, önfenntartó biokertészet, ahol a környezet károsítása nélkül minőségi élelmiszereket állítanak elő, természetes alapelvek alapján, különböző fogyatékkal élő csoportok bevonásával, az egyesület tulajdonában lévő vidéki földterületen.
- biogyümölcsöket és biozöldségeket biztosít
- az egészséges táplálkozás fontosságára való figyelemfelhívás
- a talajgondozás fontosságára, a biotermesztésre való figyelemfelhívás.

## Koordinátor



<http://ozbuducnost.sk/>

## Partnerek



<https://www.humanprofess.hu/>



<https://www.facebook.com/iriszhaz>

<https://eco-compass-project.eu/>

